
Metamorfoza

Author(s): Dušica SEFERAGIĆ

Source: *Urbani Izziv*, No. 14, INOVATIVNO MESTO (november 1990), p. 74

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44179964>

Accessed: 26-09-2018 10:45 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

Dušica SEFERAGIĆ Metamorfoza

Slijedom različitih (ne)sretnih okolnosti dogodilo mi se da ljetujem u jednom umjetno stvorenom primorskom naselju, po opisu A. Pogačnika, tako sličnom Stinici.

U neljubaznoj podvelebitskoj prirodi, s neznatnom komunalnom infrastrukturom, stvoreno je (još se gradi) jedno betonsko naselje individualnih kućica. A takvih "Stinica" gdje ljudi "žalostno čepijo na nekaj betonskih metrih obale" ima sve više. Ako bi se takva neljudska naselja mogla sva zgurati na najružnije obalne predjele ne bi mi bilo žao njihovih vlasnika (uključujući i sebe), kada bi se time mogla sačuvati naša prekrasna obala kao **javno dobro** za sve nas i naše inozemne goste. Ali zato što su najljepši dijelovi već **upropašteni** bilo odvratnim mamutskim hotelima i njihovim betonskim proizvođačima u društvenom vlasništvu, bilo privatizacijom obale statusno i ekonomski moćnih društvenih slojeva, ostaje još samo nepristupačan dio obale za eksploataciju.

Ako se prisjetite ružnih grčkih, talijanskih, španjolskih, ciparskih i drugih plaža, onda vam postaje jasno da nije stvar u ljepoti već u **pristupu** toj obali: u njenoj prostoj eksploataciji ili u njenom sračunatom oplemenjenju. Naravno i ovo drugo služi eksploataciji tuđih džepova, ali svaki se plasisir plaća, zar ne?

Dva su reda pitanja ovdje značajna:

- odnos prema morskoj obali kao javnom dobru (dostupnom svima)
- privatizacija kao način prisvajanja općeg dobra.

Po prvom pitanju mora se složiti da je glavnina naše obale nepovratno upropaštena što društvenim što privatnim trudom. Trebalo bi, iako će biti vrlo teško, vratiti barem dio ionske ljepote tim krajolicima.

Što se tiče privatizacije obale, lično imam unutrašnji otpor prema njoj, kao što imam otpor prema priva-

tizaciji svega što je javno dobro: grada, šuma, zraka, rijeka, mora i obale...

Medjutim, nova politika u Sloveniji i Hrvatskoj podržavat će i podsticati daljnju privatizaciju, koja katkada može imati dobre a katkada loše efekte. Pametne državne i slobodne institucije koje se bave prostorom morat će zauzeti ulogu branioca javnog dobra i pomno paziti **kako** će se ulagati privatni novac (a manje tko će ga ulagati i kakav će profit imati).

Prema tome, na lijepoj ili ružnoj obali, sa društvenim ili privatnim kapitalom, "Stinica" više ne smije biti. Osim stančića i betonskih plaža privatni investitori morat će ulagati u cijelu infrastrukturu neophodnu za civilizirano ljetovanje.

Većina ljudi voli (ili ne zna drugačije) civilizirano ljetovati. To znači posredovano. To znači da između njih i mora treba još niz pomagala (opremljenih spavaonica, čamaca, restorana, barova, plesnjaka, prodavaonica suvenirā...) za ugodan odmor. Sličan standardu stanovanja ili rada kod kuće. Manjina još traži nevina mjesta (a i to priznajte za 15-30 dana) gdje nema vodovoda, kanalizacije i drugih turista. Ako nadjete jedno takvo mjesto javite mi!).

U međuvremenu kolega Pogačnik pozivam vas u Klenovicu. Ne šalim se. Izgradnja je jeziva. Gotovo ničega nema. Bura arlauče kao sumanuta. More je zeleno ledeno. **ALI MENI SE POČELO SVIDJATI.** Dobro, priznajem dijelom je to posljedica racionalizacije (nemam zasada drugog izbora, ekološki izvještaji plaše nas od kupanja i sunčanja). Ali zapravo mi se dogodila metamorfoza. Zato jer nije bilo ničeg drugog, počela sam promatrati svijeti oko sebe, počela sam ga doživljavati. Jeste li ikada sa brda gledali borbu elemenata: bure, kiše, sunca i mora istovremeno? To se ne može opisati, suvremeni jezik naprosto nema instrumente da opiše svu grozotu i divotu prirode. Jeste li ikada gledali kako nisko rastlinje preživljava okrutne uvjete, kako se povija pred Eolovim sinovima i pob-

jedjuje ih. Znete li koja je to sreća Klenovara kada posade klenići on se održi i naraste? Što ćelim reći ovim, oprostite mi, kratkom ispovjedi? Slažem se da su sve "Stinice" Goli otoci urbanizma ali se bojim da je cijeli naš način života, čak i kad ostvaruje najvišu ugodu i standard (čemu i sama težim) sve dalji i dalji od nas samih. "Stinice" su očevitost naše cjelokupne otudjenosti ali one nisu izniznika. Niti u urbanizmu niti "šire". To naravno nije razlog za rezignaciju. Već obrnuto, zar ne?

Dušica Seferagić, dipl.soc., Institut za društvena istraživanja, Zagreb.

Pojasn timer Gradbenega industrijskega podjetja PIONIR

V zvezi z vašim pismom in priloženim krajšim razmišljanjem o Stinici, ki naj bi bilo objavljeno v reviji "Urbani izziv" pod naslovom "Poletni utrinek - Stinica; zagotovite si svoj koticsek sonca in morja" izpod peresa Andreja Pogačnika pojasnujemo:

- da je Skupščina občine Senj sprejela odlok o izdelavi izvedbenega urbanističnega plana stanovanjsko-gostinsko-turistične izgradnje za trg naselja Mršiči-Jablanac. Z navedenim odlokom je določila tudi programske naloge kot smernice za izdelavo omenjenega plana. Odredila pa je tudi že izvajalca za ta dela, tj. Urbanistični inštitut Reka. Navedena programska naloga pa je imela za osnovno mednarodno študijo "Srednji Jadran", ki konkretno obravnava to lokacijo;
- da je "izvedbeni urbanistični plan" stanovanjsko-gostinsko-turističnega naselja Mršiči-Jablanac izdelal Urbanistični inštitut Reka;
- da je Skupščina občine Senj s posebnim odlokom tudi potrdila.

Predlagamo vam, da se za vsa pojasnila o izboru lokacije obrnete na Urbanistični inštitut Reka.